

MADDE 77

DR. ÖGR. ÜYESİ BAŞAK GÜNEŞ

SÖZLEŞMELİ SAĞLIK HİZMETİ SUNUCULARININ DUYURULMASI VE SAĞLIK HİZMET SUNUCUSUNU SEÇME SERBESTİSİ

MADDE 77- Bu Kanun gereğince genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetinden yararlanmak için başvuracakları yurt içinde veya yurt dışındaki sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının unvan, isim ve adresleri Kurumca elektronik ortamda veya diğer yöntemlerle duyurulur.

Genel sağlık sigortalıları ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, sağlık hizmeti sunucuları arasından, genel sağlık sigortasıyla ilgili diğer madde hükümlerine uymak şartıyla istediğini seçme hakkına sahiptir.

İLGİLİ MEVZUAT: Genel Sağlık Sigortası Uygulamaları Yönetmeliği, Hasta Hakları Yönetmeliği

KAYNAKÇA

Arıcı, K. (2019), “Sosyal Sigortaların Genel Hükümleri ve Türleri”, *Yargıtay’ın İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2017*, Seminer, İstanbul, 23-24 Kasım, On İki Levha, İstanbul, 497-547.

Arıcı, K. (2009), “Türk Genel Sağlık Sigortası Sisteminin Yeterliliği Sorunu”, *Sicil İş Hukuku Dergisi*, Yıl 4, Sayı13, İstanbul, 148-257.

Arıcı, K. (2022), *Türk Sosyal Güvenlik Hukuku*, 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

- Bulut, M. (2020), "Türkiye'de Global Bütçe Uygulamasının Hastane Seçme Hakkına Etkisi", *Turkish Studies- Social*, Sayı 15(8), Ankara, 3403-3417.
- Dalkılıç, S.; Kurtoğlu, R. (2021), "Hastaların Tüketicileştirilmesi ve Hasta Güçlendirme", *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, Cilt 7, Sayı 3, 456-471.
- Dost, Z. (2016), "Genel Sağlık Sigortası'nın Uygulanabilirliğinin İncelenmesi", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı 68, İstanbul, 123-140.
- Günaydın, D. (2011), "Sağlık Hizmetlerinde Küresel Reform Yaklaşımları", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 1, İstanbul, 323-365.
- Güzel, A.; Okur, A. R.; Caniklioğlu, N. (2021), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 19. Bası, Beta, İstanbul.
- Kabakcı, M. (2022), "Sağlık Uygulama Tebliğinde Sağlık Hakkı", *Çalışma ve Toplum*, Cilt 3, Sayı 74, İstanbul, 1769-1796.
- Sözer, A. N. (2024), *Türk Genel Sağlık Sigortası*, 4. Bası, Beta, İstanbul.
- Tuncay, A. C. (2015), "Sosyal Sigortaların Genel Hükümleri ve Türleri Açısından Yargıtayın 2013 Yılı Kararlarının Değerlendirilmesi", *Yargıtay'ın İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2013*, MESS Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, İstanbul, 463-602.
- Tuncay, A. C.; Ekmekçi, Ö.; Gülver, E. (2023), *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 22. Bası, Beta, İstanbul.

ANLATIM PLANI

Giriş

I- Sağlık Hizmeti Sunucusunu Ve Hekimi Seçme Hakkı

II- Sağlık Hizmeti Sunucusunu Ve Hekimi Seçme Hakkının Koşulları

Sonuç

AÇIKLAMA

GİRİŞ

5510 s. K. m.77 ile genel sağlık sigortası ve bakmakla yükümlü olunan kişilerin sağlık hizmeti sunucusu ile hekim seçme hakkı düzenlenmiştir. Aşağıda ilgili hak ve bu hakkın koşulları açıklanmıştır.

I- SAĞLIK HİZMETİ SUNUCUSUNU VE HEKİMİ SEÇME HAKKI

5510 s. Kanun'da genel sağlık sigortası "Kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigorta" şeklinde tanımlanmıştır (m.3/f.1/b.8). Söz konusu tanımdan anlaşılacağı üzere, genel sağlık sigortası, esasen sigortalıların

yahut bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmeti sunucularından (SHS'lerden) doğrudan aldıkları sağlık hizmetlerinin bedellerini, belirli koşullar çerçevesinde SHS'lere ödeyen bir sistem olarak kurgulanmıştır¹. Başka bir ifadeyle genel sağlık sigortası, sağlık hizmetlerinin üretilmesi yerine hizmet sunucularından satın alınması yoluyla sağlanmasını öngören bir sağlık finansman sistemi olarak düzenlenmiştir². Nitekim 5510 s. K. m.73/f.1'de sağlık hizmetlerinin, Kurum ile yurt içindeki veya yurt dışındaki SHS'ler³ arasında yapılan sözleşmeler yoluyla ve/veya 5510 s. Kanun hükümlerine uygun olarak genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sözleşmesiz SHS'lerden satın aldıkları sağlık hizmeti giderlerinin ödenmesi suretiyle sağlanacağını hükme bağlanmıştır.

Hizmet satın alma esasının benimsenmesi sayesinde, ilgililerin istediği hizmet sunucusuna gidebilmesine olanak tanıyan çok alternatifli bir sisteme oluşturulmuştur⁴. Genel sağlık sigortalıları ve bakmakla yükümlü olunan kişiler, bu çoklu sağlık hizmeti sunucuları arasından kural olarak istediğini seçme hakkına sahiptir⁵. Sağlık hizmeti sunucusunu ve hekimi seçme hakkı, insan hakları içerisinde değerlendirilen hasta hakları arasında kabul edilmektedir⁶. Zira hasta hakları sağlık hakkının bir uzantısıdır ve hasta haklarının önemli unsurlarından birisi de hastanın yasal alternatifler arasında sağlık hizmeti sunucusunu seçme özgürlüğüne sahip olmasıdır⁷. Söz konusu hususun aynı zamanda SHS'ler arasında kontrollü bir rekabet yaratılmak suretiyle sağlık hizmetinin kalitesini, çeşitliliğini ve etkinliğini arttırmaya katkı sağlaması beklenmektedir⁸. Öte yandan doktrinde seçim hakkının hastaların tüketici olarak algılanmasına yol açtığı da belirtilmektedir⁹.

II-SAĞLIK HİZMETİ SUNUCUSUNU VE HEKİMİ SEÇME HAKKININ KOŞULLARI

5510 s. K. m.77'de genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin “*genel sağlık sigortasıyla ilgili diğer madde hükümlerine uymak şartıyla*” sağlık hizmeti sunucuları arasından istediğini seçme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Hasta Hakları Yönetmeliği'nde¹⁰ (HHY) de Hastaların, *tabi*

¹ Tuncay, 2015: 586; Tuncay ve diğ., 2023: 565; Kabakcı, 2022: 1773.

² Arıcı, 2022: 504; Arıcı, 2009: 152; Arıcı, 2019: 528.

³ 5510 s. Kanun'da sağlık hizmeti sunucuları “*Sağlık hizmetini sunan ve/veya üreten; gerçek kişiler ile kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve bunların tüzel kişiliği olmayan şubeleri*” şeklinde tanımlanmıştır (m.3/f.1-25).

⁴ Arıcı, 2009: 152.

⁵ Arıcı, 2022: 505.

⁶ Arıcı, 2022: 505; Dost, 2016: 136.

⁷ Bulut, 2020: 3412.

⁸ Günaydın, 2011: 328-329.

⁹ Dalkılıç-Kurtoğlu, 2021: 461.

¹⁰ RG. S. 23420, T. 01.08.1998.

olduğu mevzuatın öngördüğü usul ve şartlara uyulmak kaydıyla sağlık kurum ve kuruluşunu seçme ve seçtiği sağlık kuruluşunda verilen sağlık hizmetinden faydalanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir (m.8/f.1).

Yukarıda da açıkladığımız üzere, genel sağlık sigortası SHS'lerden alınan hizmetlerin finansmanını sağlayan sigorta koludur. Kanun'da bu hususun temelde SHS'lerle yapılan sözleşme ve protokoller yoluyla sağlanacağı ortaya konmuş olup SHS'ler sözleşmeli ve sözleşmesiz olarak ikiye ayrılmış (5510 s. K. m.73)¹¹ ve acil haller dışında sözleşmesiz SHS'lerden alınan sağlık hizmeti bedellerinin Kurumca ödenmeyeceği öngörülmüştür (5510 s. K. m.73/f.6)¹². Başka bir ifadeyle 5510 sayılı Kanun sisteminde kural, sağlık hizmetlerinin sözleşmeli SHS'ler yoluyla sağlanmasıdır¹³. Dolayısıyla genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olunan kişilerin, seçme serbestisi kapsamında başvurması gereken SHS'ler kural olarak Kurumla sözleşmeli SHS'lerdir¹⁴. Nitekim Genel Sağlık Sigortası Uygulama Yönetmeliğinde¹⁵ de (GSSUY), 5510 s. K. m.77 hükmü, "*sözleşmeli sağlık hizmeti sunucuları arasından*" ibaresine yer verilerek ifade edilmiştir (m.47/f.2).

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin seçme hakkını kullanabilmesi için Kurumla sözleşmesi olan SHS'lerden haberdar olması gerekir. Bu doğrultuda Kanun'da Kurumun yurt içinde veya yurt dışındaki sözleşmeli SHS'lerin unvan, isim ve adreslerini elektronik ortamda veya diğer yöntemlerle duyurması gerektiği öngörülmüştür (5510 s. K. m.77/f.1). Her ne kadar hükümde Kuruma duyurma yöntemi bakımından seçme hakkı tanınmışsa da duyurunun her iki yoldan yapılmasında fayda vardır¹⁶.

Genel sağlık sigortalıları ve bakmakla yükümlü olunan kişilerin, başvuracağı SHS'yi Kurumla sözleşmeli SHS'ler içerisinde seçmesi yeterli değildir. Seçim hakkı, 5510 s. K. m.77'deki "*genel sağlık sigortasıyla ilgili diğer madde hükümlerine uymak şartıyla*" ifadesinden ötürü sevk zincirine uyulmak suretiyle kullanılmalıdır¹⁷. HHY'de de hastaların mevzuat ile belirlenmiş sevk sistemine uygun olmak şartı ile sağlık kuruluşunu değiştirebileceği belirtil-

¹¹ Sözer, 2024: 141.

¹² Detaylı açıklama için bkz. MADDE 73, I. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN SAĞLANMA YÖNTEMLERİ VE KURUM TARAFINDAN SAĞLIK GİDERLERİNİN ÖDENMESİ, A) Sağlık Hizmetlerinin Kural Olarak Sözleşmeli Sağlık Hizmeti Sunucuları Aracılığıyla Sağlanması.

¹³ Tuncay ve diğ., 2023: 633.

¹⁴ Güzel ve diğ., 2021: 859; Tuncay ve diğ., 2023: 634; Arıcı, 2022: 508. Kurumla sözleşmesi olmayan SHS'lerden sağlık hizmeti alınmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz. MADDE 73, I. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDA SAĞLIK HİZMETLERİNİN SAĞLANMA YÖNTEMLERİ VE KURUM TARAFINDAN SAĞLIK GİDERLERİNİN ÖDENMESİ, B) Sözleşmesiz Sağlık Hizmeti Sunucularından Sağlık Hizmeti Alınması.

¹⁵ RG S. 28976, T. 18.04.2014.

¹⁶ Güzel ve diğ., 2021: 859.

¹⁷ Sözer, 2024: 349; Arıcı, 2022: 505; Dost, 2016:136. Sevk zincirine uyma koşulu 5510 s. K. m.70'te düzenlenmiştir.

miştir (m.8/f.2). SHS'ler Sağlık Bakanlığı tarafından birinci, ikinci ve üçüncü basamak olarak Sağlık Bakanlığı tarafından basamaklandırılmaktadır (5510 s. K. m.70)¹⁸. Kanun'da genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, istediği sağlık hizmeti sunucusu ve hekimi seçme hakkı aynı basamakta olması koşuluyla bir ilke olarak kabul edilmiştir¹⁹.

SONUÇ

Sağlık hizmeti sunucusunu ve hekimi seçme hakkı, sağlık hakkının bir uzantısı olan hasta hakları içerisinde yer almaktadır. 5510 s. K. m.77'de de genel sağlık sigortalıları ile bakmakla yükümlü olunan kişilerin bu hakkı güvence altına alınmıştır; ancak söz konusu hak, Kurumla sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularını arasından seçim yapmak suretiyle kullanılabilir. Bu doğrultuda, maddede Kuruma sözleşme yapılan sağlık hizmeti sunucularına ilişkin bilgileri duyurma yükümlülüğü getirilmiştir. Son olarak sağlık hizmeti sunucusunu ve hekimi seçme hakkı kullanılırken sevk zincirine ilişkin düzenlemelere de riayet edilmelidir.

¹⁸ Detaylı bilgi için bkz. Güzel ve diğ., 2021: 854 vd.; Tuncay ve diğ., 619 vd.; Sözer, 2024: 144 vd.

¹⁹ Arıcı, 2022: 505; Dost, 2016: 136.